

ADRAN 1

1. CYFLWYNIAD

1.1 Pwrpas a Chynnwys y Cyfansoddiad

Mae'r ("CBC") Cyd-bwyllgor Corfforaethol Gogledd Cymru yn gorff corfforedig a sefydlwyd gan Reoliadau Cyd-bwyllgor Corfforedig Gogledd Cymru 2021 - "Rheoliadau Sefydlu".

1.1.2 Mae gan y CBC ddyletswydd i baratoi a chyhoeddi Cyfansoddiad (adran 37(5) Deddf Llywodraeth Leol 2000)

1.1.3 Mae'r tudalennau Cynnwys ar ddechrau'r Cyfansoddiad hwn yn darparu arweiniad ar beth sydd yn y Cyfansoddiad a ble y gellir dod o hyd iddo.

1.1.4 Mae'r Cyfansoddiad y disgrifio sut mae'r CBC wedi ei lunio, ei rôl, swyddogaethau, aelodaeth a'r rheolau gweithdrefn.

1.1.5 Yn Adran 3 (Cael Gwybodaeth a Chymryd Rhan) rydym wedi darparu gwybodaeth i aelodau'r cyhoedd ac Aelodau am sut y gallwch gael gwybodaeth am y CBC. Rydym yn gobeithio y bydd hyn yn helpu pobl sydd â diddordeb yng ngwaith y CBC, a sut y gallwch gymryd rhan ynddo.

1.1.6 Gallwch gael gwell dealltwriaeth o rôl a swyddogaethau'r CBC yn adrannau [] o'r Cyfansoddiad hwn, gan gynnwys rôl y CBC a'i is-bwyllgorau yn adrannau []

Mae Adran [] yn darparu gwybodaeth am y strwythurau rheoli a Swyddogion y CBC. Mae gan rai Swyddogion ddyletswydd benodol i sicrhau bod y CBC yn gweithredu o fewn y gyfraith ac yn defnyddio adnoddau yn ddoeth. Dywed Cyfrifoldeb dros swyddogaethau yn adran [] beth a lle mae'r penderfyniadau yn cael eu gwneud yn y CBC, a pha Swyddogion sydd ag awdurdod i wneud pa benderfyniadau.

1.1.7 Yn Adrannau [] ceir y Codau Ymddygiad a'r Protocolau sy'n gosod y safon ymddygiad i Swyddogion ac Aelodau. Mae'r holl Swyddogion a'r Aelodau wedi cytuno i gydymffurfio gyda'r Codau a'r protocolau hyn.

1.2 Sut mae'r CBC yn Gweithredu

Y "CBC"

1.2.1 Mae'r holl Aelodau wedi cytuno i ddilyn Cod Ymddygiad, i sicrhau safonau uchel yn y ffordd maent yn ymgymryd â'u dyletswyddau. Y Pwyllgor Safonau sy'n gyfrifol am hyfforddi a chynghori ar y Cod Ymddygiad.

1.2.2 Cyhoeddir dyddiadau cyfarfodydd y CBC ac mae'n cyfarfod yn rheolaidd. Gall gyfarfod o bell (trwy ddolen ar-lein) neu wyneb-yn-wyneb mewn lleoliad fydd yn cael ei hysbysu ymlaen llaw cyn unrhyw gyfarfod. Fel arfer, mae cyfarfodydd y CBC ar agor i'r cyhoedd oni bai bod gwybodaeth o natur gyfrinachol neu eithriedig yn cael ei thrafod.

1.2.3 Mae aelodaeth CBC yn cynnwys:

(i) 'Aelodau Cyngor' y CBC yw arweinyddion gweithredol y chwe Chyngor Cyfansoddol:

(a) Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

(b) Cyngor Sir Ddinbych

- (c) Cyngor Bwrdeistref Sir y Fflint
- (d) Cyngor Gwynedd
- (e) Cyngor Sir Ynys Môn
- (f) Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam

(ii) Aelod Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ("Aelod Eryri"), a

(iii) Unrhyw Aelod Cyfetholedig

1.2.4 Caiff Aelod Eryri ei benodi gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri (y "Parc Cenedlaethol") ac mae'n rhaid iddo fod yn un o'r deiliaid swyddi a ganlyn:

- (a) Cadeirydd y Parc Cenedlaethol;
- (b) Dirprwy Gadeirydd y Parc Cenedlaethol; neu
- (c) Gadeirydd pwyllgor sydd â chyfrifoldeb am faterion cynllunio fel y gellir ei sefydlu gan y Parc Cenedlaethol.

1.2.5 Os nad yw Aelod o'r Cyngor yn medru gweithredu fel aelod am unrhyw gyfnod, rhaid i'r Cyngor Cyfansoddol y mae'r Aelod Cyngor yn aelod ohono benodi aelod arall o'r weithrediaeth neu fod yn eilydd i'r Aelod Cyngor am y cyfnod hwnnw. Os na all Aelod Eryri weithredu fel aelod am unrhyw gyfnod gall y Parc Cenedlaethol benodi un o'r deiliaid swyddi eraill a restrir uchod ym mharagraff 1.2.4 i gymryd lle Aelod Eryri am y cyfnod hwnnw. Mae darpariaethau Rheoliad 7(2) o'r "Rheoliadau Sefydlu" yn gymwys.

1.2.6 Mae Rheoliad 7(2) o'r "Rheoliadau Sefydlu" yn gwneud darpariaeth ar gyfer atal Aelodau'r Cyngor a/neu Aelod Eryri.

1.2.7 Bydd pob Aelod Cyngor yn gweithredu fel aelod o'r CBC yng nghyswllt holl swyddogaethau'r CBC.

1.2.8 Bydd Aelod Eryri yn gweithredu fel aelod o'r CBC yng nghyswllt swyddogaeth y Cynllun Datblygu Strategol ac unrhyw swyddogaeth sy'n ategol neu'n gysylltiedig â'r swyddogaeth honno.

1.2.9 Gall y CBC, drwy gyfundeb ysgrifenedig, gyfethol un neu fwy o unigolion fel aelodau'r CBC ("Aelod Cyfetholedig"). Bydd Rheoliad 9 o'r "Rheoliadau Sefydlu" yn gymwys mewn perthynas ag Aelodau Cyfetholedig o'r fath a fydd yn gweithredu yn unol â'u penodiad.

IS-BWYLLGORAU

2.1 Rhaid i'r CBC sefydlu is-bwyllgor a adwaenir fel Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio) i

- (a) adolygu a chraffu materion ariannol y CBC;
- (b) gwneud adroddiadau ac argymhellion mewn perthynas â materion ariannol y CBC;
- (c) adolygu ac asesu trefniadau rheoli risg, rheolaeth fewnol a llywodraethu corfforaethol y CBC;
- (d) gwneud adroddiadau ac argymhellion i'r CBC ynghylch digonolrwydd ac effeithiolrwydd y trefniadau hynny;
- (e) adolygu ac asesu gallu'r CBC i ymdrin â chwynion yn effeithiol;

(f) gwneud adroddiadau ac argymhellion mewn perthynas â gallu'r CBC i ymdrin â chwynion yn effeithiol;

(g) goruchwyllo trefniadau archwilio mewnol ac allanol y CBC;

(h) adolygu unrhyw ddatganiadau ariannol a baratoir gan y CBC;

(i) ymgymryd ag unrhyw swyddogaethau eraill fel y pennir gan y CBC.

2.1.2 Bydd y CBC yn mabwysiadu cylch gorchwyl yr is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio cyn 1 Mehefin 2022 a gall y CBC ddiwygio'r cylch gorchwyl hwnnw o bryd i'w gilydd.

2.1.3. Bydd y CBC yn penodi Pwyllgor Safonau yn unol â'r cylch gorchwyl a fabwysiadwyd gan y CBC cyn 1 Mehefin 2022 a gall y CBC ddiwygio'r cylch gorchwyl hwnnw o bryd i'w gilydd.

2.1.4. Gall y CBC benodi is-bwyllgor i wneud argymhellion i'r CBC a bydd yn mabwysiadu cylch gorchwyl ar gyfer yr is-bwyllgor a gall y rhain gael eu diwygio gan y CBC o bryd i'w gilydd.

2.1.5. Gall y CBC sefydlu un neu fwy o is-bwyllgorau at ddiben cyflawni unrhyw un o'i swyddogaethau, yn amodol ar y Rheolau Sefydlog, i gyflawni mewn perthynas ag ardal pob cyngor cyfansoddol y swyddogaeth o ddatblygu ac adolygu'r Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol a pholisïau trafndiaeth, paratoi ac adolygu cynllun Datblygu Strategol, ac arfer y swyddogaeth llesiant economaidd, ac unrhyw beth i'w hwyluso neu sy'n gysylltiedig neu'n ffafriol i arfer ei swyddogaethau. Efallai y bydd y CBC yn sefydlu Is-bwyllgorau eraill o'r fath fel y cred sy'n angenrheidiol i gefnogi ei swyddogaethau.

2.1.6. Gall is-bwyllgor a benodir gan y CBC gynnwys, neu gynnwys yn gyfan gwbl, bersonau nad ydynt yn aelodau o'r CBC.

2.1.7 Rhaid i swyddogaethau is-bwyllgor, nifer aelodau is-bwyllgor a thymor swydd pob aelod gael eu pennu gan y CBC a chaiff yr is-bwyllgor ond arfer y swyddogaethau hynny fel y dirprwyir iddo gan y CBC.

2.1.8 Bydd y CBC, wrth sefydlu is-bwyllgor yn sefydlu'r trefniadau pleidleisio fel rhan o gylch gorchwyl yr is-bwyllgor.

2.1.9 Mae'r Rheolau Sefydlog yn berthnasol i gyfarfod o is-bwyllgor y CBC fel y maent yn gymwys i gyfarfod o'r CBC.

2.1.10 Bydd unrhyw ddirprwyaeth i is-bwyllgor yn ddarostyngedig i'r Rheolau Sefydlog.

ADRAN 2

2. DIBEN, DIFFINIADAU, DEHONGLIAD A DIWYGIO'R CYFANSODDIAD

2.1 Pwrpas y Cyfansoddiad yw darparu fframwaith ar gyfer llywodraethu da i:

2.1.1 alluogi'r CBC i ddarparu arweinyddiaeth glir i'r gymuned mewn partneriaeth â dinasyddion, busnesau a sefydliadau eraill, gan gynnwys ei gynghorau cyfansoddol, awdurdod parc cenedlaethol a chyrff cyhoeddus eraill;

2.1.2 cefnogi cynnwys dinasyddion yn weithredol yn y broses gwneud penderfyniadau;

2.1.3 helpu Aelodau i gynrychioli eu hetholwyr yn fwy effeithiol;

2.1.4 galluogi i benderfyniadau gael eu gwneud yn effeithlon ac yn effeithiol;

2.1.5 creu dull pwerus ac effeithiol o ddal y rhai sy'n gwneud penderfyniadau yn atebol i'r cyhoedd;

2.1.6 sicrhau na fydd unrhyw un yn craffu ar benderfyniad lle'r oedd ganddynt ran uniongyrchol yn gwneud y penderfyniad hwnnw;

2.1.7 sicrhau ei bod yn gwbl glir i bobl leol pwy sy'n gyfrifol am wneud penderfyniadau a'u bod yn egluro'r rhesymau am benderfyniadau; a

2.1.8 darparu ffordd o wella darpariaeth gwasanaethau i'r gymuned.

2.2 Diffiniadau yn y Cyfansoddiad

2.2.1 Cyfansoddiad y CBC yw'r ddogfen hon.

2.2.2 O fewn y Cyfansoddiad mae gan y geiriau a'r ymadroddion canlynol yr ystyr a nodir isod:

"Cyllideb" yw'r gyllideb refeniw a chyfalaf gyffredinol a gymeradwywyd gan y CBC (adran 4);

"Prif Weithredwr" yw'r Swyddog y mae'n rhaid ei benodi yn ôl y gyfraith i gyflawni swyddogaethau penodol.

"Prif Swyddog" yw'r Prif Weithredwr, y Swyddog Monitro a'r Prif Swyddog Ariannol (swyddog a.151).

"Cyfarfod Blynnyddol" yw'r Cyfarfod Blynnyddol a gynhelir ym mis Mehefin bob blwyddyn.

"Aelod Eryri" yw'r person a benodwyd gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri fel ei gynrychiolydd ar y CBC.

"Dyddiau clir" yw nifer y dyddiau y mae'n rhaid cyhoeddi hysbysiad a gwys cyfarfod cyn cyfarfod. Nid yw'r dyddiau clir yn cynnwys (a) y diwrnod y caiff y ddogfen ei chyhoeddi a/neu ei derbyn; a (b) diwrnod y cyfarfod; (c) penwythnosau a gwyliau banc.

"Gwybodaeth Gyfrinachol" – mae hyn yn golygu'r ystyr a nodir yn Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforaethol (Cyffredinol) (Rhif 2)(Cymru) 2021 – Gweler Adran 16.

"Cyngor Cyfansoddol" yw un o'r 6 Chyngor y mae eu haelodaeth yn gyfystyr â'r CBC (para. 1.2.3 (i))

"Aelod Cyfetholedig" yw'r person a benodir gan y CBC ar unrhyw delerau y mae'n eu pennu.

"Cydbwyllgor Corfforaethol" yw'r corff corfforaethol, a sefydlwyd gan Reoliadau Cyd-bwyllgor Corfforaethol Gogledd Cymru 2021 i arfer y swyddogaethau canlynol: (a) Lles economaidd (adran 76 Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021) (b) datblygu polisïau trafndiaeth a pharatoi cynlluniau trafndiaeth rhanbarthol (Rhan 2 Deddf Trafndiaeth 2000) a (c) paratoi cynlluniau datblygu strategol (Rhan 6 Deddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004).

"Aelod o'r Cyngor" yw Arweinydd un o'r Cynghorau Cyfansoddol.

"Deddfwriaeth Diogelu Data" yw Deddf Diogelu Data 2018, Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol y DU (UK GDPR) a'r holl gyfreithiau eraill sy'n ymwneud â defnyddio, diogelu a phreifatrwydd data personol.

"Sefydlu Rheoliadau" yw Rheoliadau Cyd-bwyllgor Corfforaethol Gogledd Cymru 2021.

"Gwybodaeth Eithriedig" – bydd ystyr hyn yn cael ei chymhwyso ymhellach i Reoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforaethol (Cyffredinol) (Rhif 2)(Cymru) 2021 – Gweler Adran 16(7).

"Blaen-Raglen Waith" - mae'r Flaen-Raglen Waith yn ddogfen sy'n rhestru'r holl benderfyniadau y mae'r CBC yn bwriadu eu gwneud a phryd y bydd y materion hynny'n cael eu trafod. Nid yw hyn yn atal materion brys neu annisgwyl rhag cael eu hystyried.

"Aelod Annibynnol (Lleyg)" yw aelod o'r Pwyllgorau Safonau a Llywodraethu ac Archwilio nad yw'n: (a) aelod o'r CBC; (b) swyddog; neu (c) priod aelod o CBC neu swyddog, neu unrhyw swyddog arall i'r naill awdurdod neu'r llall.

"Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011" y cyfeirir ato fel "Y Mesur". Cyflwynwyd deddfwriaeth, ymhlith pethau eraill, i gryfhau democratiaeth leol, delio â newidiadau i drefniadau gweithredol, trosolwg a chraffu, cynghorau sir a thaliadau Aelodau.

"Aelod" – mae hyn yn cynnwys Aelod CBC, Aelod Eryri ac Aelod Annibynnol neu Gyfetholedig.

"Swyddog Monitro" - bydd y Swyddog Monitro yn swyddog a benodir gan y CBC, yn Swyddog y mae'n rhaid ei benodi yn ôl y gyfraith i gyflawni swyddogaethau penodol.

"Swyddogion" – ystyr hyn yw'r Prif Weithredwr, y Swyddog Monitro, Swyddog Adran 151 ac unrhyw aelod o staff y CBC.

"Cynllun Deisebau" yw cynllun a baratowyd ac a gyhoeddwyd yn unol ag adran 42 Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (ac a adolygwyd o bryd i'w gilydd) at ddiben nodi: • sut y gellir cyflwyno deiseb i'r CBC • sut a phryd y bydd y CBC yn cydnabod derbyn deiseb • y camau y bydd y CBC yn eu cymryd mewn ymateb i ddeiseb a dderbyniwyd ganddo • yr amgylchiadau (mewn unrhyw amgylchiadau) lle na chaiff y Cyngor gymryd unrhyw gamau pellach mewn ymateb i ddeiseb a • sut bynnag erbyn pryd y bydd y CBC yn sicrhau bod ei ymateb ar gael i ddeiseb i'r person a gyflwynodd y ddeiseb ac i'r cyhoedd.

"Swyddog Priodol" yw'r Swyddog Monitro

"Budd y Cyhoedd" – mae hyn yn golygu'r prawf a nodir yn adran 16(6) a (7) Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforaethol (Cyffredinol) (Rhif 2)(Cymru) 2021

"Swyddog Adran 151" - bydd y Swyddog Adran 151 yn cael ei benodi gan y CBC, yn Swyddog y mae'n rhaid iddo gael ei benodi gan y gyfraith i gyflawni swyddogaethau penodol.

"Swyddogaeth Cynllun Datblygu Strategol" yw'r swyddogaeth wrth baratoi cynllun datblygu strategol (Rhan 6 Deddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004)

"Is-bwyllgorau" - Yr is-bwyllgorau yw: • Is-bwyllgor Cynllunio Strategol • Is-bwyllgor Trafnidiaeth Strategol • Llesiant Economaidd • Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio • Safonau • Trosolwg a Chraffu. Noder - bydd cyfeiriadau at Bwyllgor hefyd yn cynnwys Is-bwyllgor;

2.3 Dehongli'r Cyfansoddiad

2.3.1 Rydym wedi ceisio gwneud y Cyfansoddiad mor glir a hawdd ei ddeall â phosibl. Yn anochel, bydd gan bobl farn wahanol am beth mae rhai darnau yn ei olygu.

2.3.2 Yn ystod cyfarfodydd, gall y person sy'n cadeirio'r cyfarfod ddehongli rheolau'r weithdrefn berthnasol. Yn ystod y cyfarfod, mae dehongliad y Cadeirydd yn derfynol.

2.3.3 Ym mhob sefyllfa arall, bydd y Swyddog Monitro yn penderfynu ar ddehongliad a chymhwysiad y Cyfansoddiad.

2.4 Y Ddyletswydd i Fonitro ac Adolygu'r Cyfansoddiad

2.4.1 Bydd y Swyddog Monitro yn monitro ac yn adolygu gweithrediad y Cyfansoddiad i sicrhau bod nodau ac egwyddorion y Cyfansoddiad yn cael effaith lawn.

2.4.2 Bydd y Swyddog Adran 151 yn gyfrifol am adolygu'r Rheoliadau Ariannol a nodir yn [Adran \[\]](#) y Cyfansoddiad a bydd yn gwneud unrhyw newidiadau a diwygiadau angenrheidiol fel sy'n ofynnol o bryd i'w gilydd. Byddant yn gwneud trefniadau i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ystyried unrhyw newidiadau arfaethedig a fydd yn eu tro yn gwneud argymhellion i'r CBC ynghylch unrhyw welliannau a allai fod yn angenrheidiol.

2.5 Protocol ar gyfer Monitro ac Adolygu'r Cyfansoddiad gan Swyddog Monitro

Rôl allweddol i'r Swyddog Monitro yw gwneud argymhellion ar gyfer y ffyrdd y gellid diwygio'r Cyfansoddiad er mwyn cyflawni'r dibenion a nodir yn yr adran hon yn well. Wrth ymgymryd â'r dasg hon, gall y Swyddog Monitro:

2.5.1 arsylwi cyfarfodydd o wahanol rannau o'r strwythur Aelodau a Swyddogion;

2.5.2 ymgymryd ag olrhain llwybr archwilio o sampl o benderfyniadau;

2.5.3 cofnodi a dadansoddi materion a godwyd gyda nhw gan Aelodau, Swyddogion, y cyhoedd a rhanddeiliaid perthnasol eraill; a,

2.5.4 cymharu arferion yn y CBC hwn â'r rhai mewn awdurdodau tebyg, neu enghreifftiau cenedlaethol o arfer gorau.

2.6 Newidiadau i'r Cyfansoddiad

2.6.1 Bydd newidiadau i'r Cyfansoddiad ond yn cael eu cymeradwyo gan y CBC ar ôl i'r Swyddog Monitro eu hystyried.

2.6.2 Os, ym marn resymol y Swyddog Monitro, newid yw: (a) mân amrywiad; neu (b) y mae'n ofynnol ei wneud i ddileu unrhyw anghysondeb, amwysedd neu gywiriad teipograffig; neu (c) y

mae'n ofynnol ei wneud er mwyn rhoi unrhyw benderfyniad y CBC neu ei bwyllgorau ar waith, ac os felly gall y Swyddog Monitro wneud newid o'r fath. Bydd unrhyw newid o'r fath a wneir gan y Swyddog Monitro yn dod i rym ar unwaith. Bydd newidiadau o'r fath yn cael eu hadrodd i gyfarfod nesaf y CBC er gwybodaeth.

2.6.3 Gall y Swyddog Monitro ddiwygio unrhyw ran o'r Cyfansoddiad lle mae'n ofynnol gwneud newid o'r fath er mwyn cydymffurfio ag unrhyw ddarpariaeth ddeddfwriaethol. Bydd diwygiadau o'r fath yn dod i rym pan fydd y Swyddog Monitro felly'n penderfynu neu'r ddeddfwriaeth (lle bo'n berthnasol) yn darparu hynny. Bydd newidiadau o'r fath yn cael eu hadrodd i gyfarfod nesaf y CBC er gwybodaeth.

2.7 Atal y Cyfansoddiad

2.7.1 Gellir atal unrhyw un o'r rheolau gweithdrefn a gynhwysir yn y Cyfansoddiad i'r graddau a ganiateir yn y rheolau hyn a'r gyfraith.

2.7.2 Ni fydd cynnig i atal unrhyw Reolau yn cael ei gymryd heb rybudd oni bai bod holl Aelodau'r Cyngor yn bresennol. Bydd maint a hyd yr ataliad yn gymesur â'r canlyniad sydd i'w gyflawni, gan ystyried dibenion y Cyfansoddiad a nodir yn yr Adran hon.

2.8 Cyhoeddi

2.8.1 Bydd y Swyddog Monitro yn sicrhau bod copiâu o'r Cyfansoddiad hwn ar gael i'w harchwilio yn swyddfeydd y CBC ac ar eu gwefan.

2.8.2 Bydd y Swyddog Monitro yn darparu dolen i gopi o'r Cyfansoddiad hwn i bob Aelod o'r CBC ar ôl ei gyflwyno iddo / iddi ddatganiad derbyn swydd yr unigolyn hwnnw i'r Aelod sy'n cael ei benodi i'r CBC ac wedi hynny sicrhau bod fersiwn gyfredol ar gael i'w harchwilio a'i chyhoeddi ar wefan y CBC.

2.8.3 Bydd y Swyddog Monitro yn sicrhau bod y Cyfansoddiad yn cael ei ddiweddarau yn ôl yr angen yn unol â pharagraff 2.6.

ADRAN 3

3. CAEL GWYBODAETH A CHYMRYD RHAN

3.1 Cael Gwybodaeth

3.1.1 Gwybodaeth sydd ar gael i Aelodau'r Cyhoedd

(a) Pryd y cynhelir cyfarfodydd. Mae rhaglen o gyfarfodydd ar gael drwy gysylltu â'r CBC yn uniongyrchol neu drwy'r wefan.

(b) Blaen-Raglen Waith: O'r Flaen-Raglen Waith, gweler pa benderfyniadau fydd yn cael eu gwneud gan y CBC a pha faterion y bydd yr Is-bwyllgorau yn eu hystyried a phryd y bydd y materion hyn yn cael eu trafod.

(c) Gwybodaeth sydd ar gael cyn Cyfarfod: 5 diwrnod clir cyn cyfarfod, bydd yr agenda, unrhyw adroddiad nad yw'n gyfrinachol neu wedi'i eithrio sy'n debygol o gael ei drafod a phapurau cefndir i'r adroddiad hwnnw ar gael i'w harchwilio yn swyddfeydd y Cyngor ac ar y wefan. Os ychwanegir eitem at yr agenda yn nes ymlaen, bydd yr agenda ddiwygiedig yn agored i'w harchwilio o'r adeg pan ychwanegir yr eitem at yr agenda a bydd unrhyw adroddiad nad yw'n gyfrinachol neu wedi'i eithrio ar gael i'r cyhoedd cyn gynted ag y bydd ar gael ac yn cael ei anfon at Aelodau.

(d) Ni fydd adroddiadau cyfrinachol neu eithriedig a'r holl bapurau cefndir i adroddiadau o'r fath ar gael i'w harchwilio gan y cyhoedd na'u rhoi ar y wefan. Ni fydd gwybodaeth sy'n gyfrinachol neu eithriedig (fel y'i diffinnir yn Adran []) yn cael ei datgelu i aelodau'r cyhoedd.

(e) Gwybodaeth sydd ar gael ar ôl cyfarfod: am gyfnod o chwe blynedd, bydd yr agenda, adroddiadau nad ydynt yn gyfrinachol a chofnodion y cyfarfod ar gael i'w harchwilio a/neu ar y wefan. Ni fydd y papurau cefndir nad ydynt yn gyfrinachol yn cael eu cyhoeddi ar y wefan ond byddant yn parhau ar agor i'w harchwilio am gyfnod o bedair blynedd.

(f) Cyfrifon CBC: Gall aelodau'r cyhoedd archwilio cyfrifon y CBC a rhoi eu barn yn hysbys i'r archwilydd allanol (adrannau 29 a 30 Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004). O dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005, bydd y cyfrifon ar gael i'r cyhoedd eu harchwilio am ugain (20) diwrnod gwaith ar ôl y dyddiad a bennir gan yr archwilydd. Ni fydd gwybodaeth gyfrinachol neu wedi'i heithrio (fel y'i diffinnir ym mharagraffau []) yn cael ei datgelu i aelodau'r cyhoedd ar unrhyw adeg.

3.1.2 Gwybodaeth ar gael i Aelodau'r CBC

(a) Gall Aelodau weld unrhyw wybodaeth, sydd ar gael i aelod o'r cyhoedd.

(b) Yn ogystal, caiff Aelod weld unrhyw wybodaeth y mae angen iddo ef / iddi hi ei gwybod er mwyn cyflawni ei rôl ef / hi fel Aelod o'r CBC (a elwir hefyd yn "angen gwybod"). Ni fydd Aelod yn gwneud

gwybodaeth sy'n gyfrinachol neu'n eithriedig (fel y'i diffinnir yn Adran []) yn gyhoeddus heb gydsyniad y CBC nac yn datgelu gwybodaeth a roddir yn gyfrinachol i unrhyw un heblaw Aelod, neu berson(au) neu sefydliad(au) sydd â hawl i wybod.

(c) Rhaid i Aelod beidio ag atal unrhyw berson rhag cael gwybodaeth y mae gan y person hwnnw hawl iddi yn ôl y gyfraith ond cyn darparu'r wybodaeth honno rhaid i'r Aelod wirio'r hawl gyfreithiol honedig gyda'r Swyddog Monitro yn gyntaf - Paragraff 5(b) Rhan 2 Gorchymyn Awdurdodau Lleol (Cod Ymddygiad Enghreifftiol) (Cymru) 2008.

(d) Ni chaiff Aelod weld unrhyw wybodaeth neu ddogfen lle byddai gwneud hynny yn torri unrhyw ddarpariaeth ddeddfwriaethol megis Deddf Diogelu Data 2018, hawliau unrhyw berson mewn perthynas â chyfrinachedd, neu fuddiannau masnachol, unrhyw ddarpariaeth yn y Cyfansoddiad hwn neu unrhyw bolisi, rheol neu weithdrefn y Llywodraeth.

(e) Nid oes gan unrhyw Aelod hawl i weld unrhyw wybodaeth sy'n ymwneud â mater y mae ganddo fuddiant sy'n rhagfarnu ynddo.

3.1.3 Aelodau unrhyw Bwyllgorau Craffu.

Gall Aelod o Bwyllgor Craffu sy'n ystyried mater sy'n ymwneud â'r CBC hefyd weld unrhyw ddogfen sy'n cynnwys deunydd sy'n ymwneud â'r mater sydd gerbron y pwyllgor:

- (a) unrhyw fusnes a drafodir mewn cyfarfod ffurfiol o'r CBC;
- (b) unrhyw benderfyniad a wneir gan Swyddog unigol o'r CBC.

Nid oes gan Aelod o'r Pwyllgor Craffu yr hawl i:

- (c) unrhyw ddogfen ar ffurf drafft;
- (d) unrhyw ran o ddogfen sy'n cynnwys gwybodaeth gyfrinachol neu eithriedig oni bai bod yr wybodaeth honno'n berthnasol i weithred neu benderfyniad y maent yn ei adolygu neu'n craffu neu'n bwriadu craffu arno ac yn cael ei chynnwys ym Mlaen-Raglen Gwaith y Pwyllgor.
- (e) byddai unrhyw ran o ddogfen os byddai gwneud hynny yn torri unrhyw ddarpariaeth ddeddfwriaethol megis Deddf Diogelu Data 2018, hawliau unrhyw berson mewn perthynas â chyfrinachedd, neu fuddiannau masnachol, unrhyw ddarpariaeth yn y Cyfansoddiad hwn neu bolisi, rheol neu weithdrefn y Llywodraeth.

DS. Nid oes gan unrhyw Aelod hawl i weld unrhyw wybodaeth sy'n ymwneud â mater y mae ganddo/ganddi fuddiant sy'n rhagfarnu ynddo.

3.1.4 Y wybodaeth sydd ar gael i Swyddogion

Gall y Swyddog Monitro, Swyddog Adran 151 a'r Prif Weithredwr weld unrhyw bapurau neu gofnodion gaiff eu dal gan unrhyw ran o'r CBC neu ei Swyddogion. Gall Swyddogion eraill weld unrhyw wybodaeth a gedwir gan y CBC ar yr amod:

- (a) fod angen iddynt weld y wybodaeth i ymgymryd â'u swydd; a
- (b) bod gwybodaeth yn cael ei phrosesu yn gyfreithiol yn unol â Deddf Diogelu Data 2018.

3.2 Cymryd Rhan – Aelodau o'r cyhoedd

3.2.1 Rhaid i'r CBC annog pobl leol i gymryd rhan yn y broses o wneud penderfyniadau gan y CBC. Gweler strategaeth cyfranogiad y cyhoedd CBC am fwy o wybodaeth. Gall aelodau'r cyhoedd gymryd rhan yn y ffyrdd canlynol:

- cael copi o'r Cyfansoddiad o wefan CBCau, neu wrth dalu ffi resymol os oes angen copi caled;
- mynychu cyfarfodydd o'r CBC a'i Is-bwyllgorau, ac eithrio pan fo materion personol neu gyfrinachol yn cael eu trafod;
- deisebu CBC yn unol â'r Cynllun Deisebau;
- canfod, o'r flaen-raglen waith, pa fusnes sydd i gael ei ystyried gan y CBC;
- gweld adroddiadau a phapurau cefndir sy'n cael eu hystyried gan y CBC ac unrhyw rai o'i Is-bwyllgorau a'r cofnod o unrhyw benderfyniadau a wneir gan y CBC neu ei Is-bwyllgorau, ac eithrio pan fyddant yn cynnwys gwybodaeth bersonol neu gyfrinachol;
- gwneud sylwadau, canmol neu gwynion i'r CBC ynghylch unrhyw faterion y mae'r CBC yn gyfrifol amdanynt. Cwyn yw pan fo rhywun yn teimlo bod y CBC wedi methu â gwneud rhywbeth neu wedi gwneud rhywbeth yn wael neu os ydynt yn teimlo eu bod wedi cael eu trin yn annheg gan y CBC;
- cwyno i'r Ombwdsmon os ydynt yn ystyried eu bod wedi dioddef anghyfiawnder gan nad yw'r CBC wedi dilyn ei weithdrefnau yn briodol. Fodd bynnag, nid ydynt yn cael eu hannog i wneud hyn hyd nes y maent wedi defnyddio trefn gwyno'r CBC ei hun yn y lle cyntaf;
- cwyno i'r Ombwdsmon os oes ganddynt dystiolaeth lle maent o'r farn ei bod yn dangos nad yw aelod neu aelod cyfetholedig o'r CBC wedi dilyn y Cod Ymddygiad i Aelodau; ac
- archwilio cyfrifon y CBC a chyfleu eu barn i'r archwiliwr allanol.
- ceisio cael mater wedi'i gynnwys mewn agenda drwy ofyn i Gadeirydd y CBC neu Is-bwyllgor ychwanegu eitem i'r agenda

3.2.2 Ni ddylai aelodau'r cyhoedd fod yn dreisgar, yn ymosodol neu'n fygythiol tuag at aelodau neu swyddogion (a fydd yn cynnwys defnydd amhriodol o'r cyfryngau cymdeithasol) ac ni ddylent yn fwriadol niweidio pethau sy'n eiddo i'r CBC na'i swyddogion.

3.2.3 Dylai aelodau'r cyhoedd nodi, os ydynt yn gamau treisgar, cam-driniol neu fygythiol y gellir eu cymryd yn unol â pholisïau'r CBC mewn perthynas ag ymddygiad afresymol.

3.3 Cymryd Rhan – Aelodau

Gall aelodau gymryd rhan fel hyn:

3.3.1. Fel Aelod o'r CBC, mae gennych yr un hawliau ag aelodau o'r cyhoedd. Yn ogystal â'r hawliau hyn, mae gennych hefyd yr hawliau canlynol:

3.3.2 Mae gan aelodau'r CBC hawl i awgrymu eitem fusnes a mynychu unrhyw gyfarfod ffurfiol o'r CBC neu ei is-bwyllgorau. Gall aelodau o'r CBC fynychu a siarad mewn unrhyw gyfarfodydd lle maent yn Aelod o'r corff hwnnw. Lle nad ydynt yn Aelod o'r corff hwnnw, mae eu presenoldeb a'u hawl i siarad yn ôl disgrisiwn Cadeirydd y corff.

3.4 Gwneud Sylwadau/Cwynion

3.4.1 Gall aelod o'r cyhoedd wneud sylwadau neu gwyno am wasanaethau CBC drwy: (A) cysylltu â'u Aelod Rhanbarthol; (B) cysylltu â'r Swyddog sy'n gyfrifol am ddarparu'r gwasanaeth neu ei reolwr; (C) defnyddio gweithdrefn gwyno'r CBC; (D) cysylltu ag Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn 1 Ffordd Yr Hen Gae, Pencoed, CF35 5LJ. Rhif Ffôn: 0300 790 0203 neu drwy'r wefan www.ombudsman.wales.org.uk.

3.4.2 Gellir gwneud sylwadau neu gwynion am Swyddog neu Aelod drwy: (A) Swyddog - Cysylltu â'r Swyddog neu reolwr y Swyddog. (B) Aelodau - Os yw'r gŵyn yn erbyn Aelod, yna dylid cyfeirio'r gŵyn at y Swyddog Monitro neu Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (manylion cyswllt uchod).

3.4.3 Os yw Aelod yn dymuno cwyno am: (i) Swyddog – gellir defnyddio'r weithdrefn a nodir yn y [Protocol ar Gysylltiadau Aelodau / Swyddogion \(Adran \[\]\)](#). (ii) Aelod - gellir dilyn y weithdrefn a nodir yn [].

DRAFT

11. SWYDDOGION

11.1 Gall y CBC ymgysylltu â staff o'r fath (y cyfeirir atynt fel Swyddogion neu aelod o staff) fel y mae'n credu sy'n angenrheidiol i gyflawni ei swyddogaethau.

11.1.1 Bydd y CBC yn dynodi'r swyddi canlynol: Prif Weithredwr; Swyddog Monitro a'r Prif Swyddog Cyllid. Yn yr Adran hon ystyr "Prif Swyddog" yw Prif Swyddog o fewn ystyr Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Rheolau Sefydlog)(Cymru) 2006.

11.2 Swyddogaethau'r Prif Weithredwr

11.2.1 Cyflawni Swyddogaethau gan y CBC. Mae Rheoliad 3 Rheoliadau Cyd-bwyllgorau Corfforedig (Cyffredinol)(Rhif 2)(Cymru) 2021 yn gosod dyletswydd ar y CBC i benodi Prif Weithredwr. Bydd y Prif Weithredwr yn adrodd i'r CBC ar y modd y cyd-gysylltir cyflawni swyddogaethau'r CBC, nifer a graddfa'r staff sy'n ofynnol ar gyfer cyflawni swyddogaethau, trefnu staff y Cyngor a phenodi a rheoli staff y CBC yn briodol.

11.2.2 Rhaid i'r Prif Weithredwr gadw'r materion canlynol o dan adolygiad:

- (i) y modd y cyd-gysylltir y ffordd mae CBC yn arfer ei swyddogaethau gwahanol;
- (ii) trefniadau'r CBC mewn perthynas â— (A) cynllunio ariannol, (B) rheoli asedau, a (C) rheoli risg;
- (iii) nifer a graddau'r staff sy'n ofynnol gan y CBC i arfer ei swyddogaethau;
- (iv) trefniant staff y CBC;
- (v) penodi staff y CBC; a
- (vi) y trefniadau ar gyfer rheoli staff y CBC (gan gynnwys trefniadau ar gyfer hyfforddi a datblygu).

11.2.3 Os yw'r Prif Weithredwr o'r farn ei bod yn briodol gwneud hynny, rhaid iddynt lunio adroddiad i'r CBC sy'n nodi eu dull o ymdrin â'r materion hyn. Cyn gynted â phosibl ar ôl paratoi adroddiad, rhaid i'r Prif Weithredwr drefnu i adroddiad gael ei anfon at bob Aelod o'r CBC.

11.2.4 Ni all y Prif Weithredwr fod yn Swyddog Monitro.

11.3 Swyddogaethau'r Swyddog Monitro

11.3.1 Nodir y rhain yn adran 5 Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 fel y'i diwygiwyd.

11.3.2 Rhaid i'r Swyddog Monitro a ddynodir gan y CBC o dan a.5 Deddf 1989 ddarparu cymorth a chyngor i -

- (a) y CBC mewn perthynas â'i gyfarfodydd
- b) unrhyw is-bwyllgor o'r CBC
- (c) pob aelod o'r CBC wrth gyflawni eu rôl
- (d) pob person a benodir i is-bwyllgor y CBC wrth gyflawni ei rôl

11.3.3 Bydd y Swyddog Monitro yn cynnal fersiwn gyfredol o'r Cyfansoddiad.

11.3.4 Sicrhau Cyfreithlondeb a Thegwch y Penderfyniadau a Wneir. Ar ôl ymgynghori â'r Prif Weithredwr a'r Prif Swyddog Cyllid, bydd y Swyddog Monitro yn adrodd i'r CBC mewn perthynas ag unrhyw swyddogaeth os bydd yn ystyried bod unrhyw gynnig, penderfyniad neu hepgoriad yn arwain at anghyfreithlondeb neu os oes unrhyw benderfyniad neu hepgoriad wedi arwain at gamweinyddu. Bydd adroddiad o'r fath yn arwain at atal y cynnig neu'r penderfyniad rhag cael ei weithredu hyd nes y bydd yr adroddiad wedi cael ei ystyried.

11.3.4 Cefnogi'r Is-bwyllgor Safonau. Bydd y Swyddog Monitro yn cyfrannu at hyrwyddo a chynnal safonau ymddygiad uchel drwy ddarparu cefnogaeth i'r Is-bwyllgor Safonau.

11.3.5 Derbyn Adroddiadau. Bydd y Swyddog Monitro yn derbyn ac yn gweithredu ar adroddiadau a wnaed gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru a phenderfyniadau Panel Dyfarnu Cymru.

11.3.6 Cynnal Ymchwiliadau. Bydd y Swyddog Monitro yn cynnal ymchwiliadau i faterion a gyfeirir gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ac yn llunio adroddiadau neu argymhellion mewn perthynas â nhw i'r Is-bwyllgor Safonau.

11.3.7 Rhoi cyngor ar p'un a yw'r penderfyniadau o fewn y Gyllideb a'r Fframwaith Polisi. Bydd y Swyddog Monitro, ar y cyd â'r Prif Swyddog Cyllid, yn cynghori a yw penderfyniadau'r CBC yn unol â'r Fframwaith Cyllideb a Pholisi.

11.3.8 Darparu Cyngor. Bydd y Swyddog Monitro yn darparu cyngor ar sgôp y pwerau a'r awdurdod i wneud penderfyniadau, camweinyddu, amhriodoldeb ariannol, priodoldeb a materion Cyllideb a Fframwaith Polisi i'r holl Aelodau.

11.3.9 Cyfyngiadau ar Swyddi. Ni chaiff y Swyddog Monitro fod yn Brif Swyddog Cyllid nac yn Brif Weithredwr.

11.4 Swyddogaethau'r Prif Swyddog Cyllid

11.4.1 Gwelir y rhain yn adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972.

11.4.2 Sicrhau Cyfreithlondeb a Darbodusrwydd Ariannol Wrth Wneud Penderfyniadau. Ar ôl ymgynghori â'r Prif Weithredwr a'r Swyddog Monitro, bydd y Prif Swyddog Cyllid yn adrodd i'r CBC ac archwilydd allanol y CBC os ydynt o'r farn y bydd unrhyw gynnig, penderfyniad neu gwrs o weithredu yn golygu mynd i wariant anghyfreithlon, neu'n anghyfreithlon ac yn debygol o achosi colled neu ddiffyg neu os yw'r CBC ar fin nodi eitem o gyfrif yn anghyfreithlon.

11.4.3 Gweinyddu Materion Ariannol. Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am weinyddu materion ariannol y CBC.

11.4.4 Cyfrannu at Reolaeth Gorfforaethol. Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn cyfrannu at reolaeth gorfforaethol y CBC, yn enwedig drwy ddarparu cyngor ariannol proffesiynol.

11.4.5 Darparu Cyngor. Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn rhoi cyngor ar gwmpas pwerau ac awdurdod i wneud penderfyniadau, camweinyddu, amhriodoldeb ariannol, priodoldeb a materion y Fframwaith Cyllideb a Pholisi i'r holl Aelodau a bydd yn cefnogi ac yn cynghori Aelodau a Swyddogion yn eu priodolau.

11.4.6 Rhoi Gwybodaeth Ariannol. Bydd y Prif Swyddog Cyllid yn rhoi gwybodaeth ariannol i'r cyfryngau, aelodau'r cyhoedd a'r gymuned.

11.4.7 Cynghori a yw penderfyniadau'r CBC o fewn y Fframwaith Cyllideb a Pholisi. Bydd y Prif Swyddog Cyllid, ar y cyd â'r Swyddog Monitro, yn cynghori a yw penderfyniadau'r CBC yn unol â'r Fframwaith Cyllideb a Pholisi.

11.4.8 Cyfyngiadau ar Swyddi (a) Ni all y Prif Swyddog Cyllid fod yn Swyddog Monitro (b) Rhaid i'r Prif Swyddog Cyllid fod yn aelod o un neu fwy o'r cyrff proffesiynol canlynol:

- (i) Sefydliad y Cyfrifwyr Siartredig yng Nghymru a Lloegr;
- (ii) Cymdeithas Siartredig y Cyfrifwyr Ardystiedig;
- (iii) Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth;
- (iv) Sefydliad Siartredig y Cyfrifwyr Rheoli; neu
- (v) unrhyw gorff arall o gyfrifwyr a sefydlwyd yn y Deyrnas Unedig ac am y tro yn cael ei gymeradwyo gan Weinidogion Cymru at y diben hwn.

11.5 Dyletswydd i ddarparu adnoddau digonol i'r Prif Weithredwr, Swyddog Monitro a'r Prif Swyddog Cyllid.

11.5.1 Bydd y CBC yn darparu staff, llety ac adnoddau eraill o'r fath i'r Prif Weithredwr, y Swyddog Monitro a'r Prif Swyddog Cyllid sydd yn eu barn hwy yn ddigonol i ganiatáu i'w dyletswyddau gael eu cyflawni.

11.5.2 Ymddygiad. Bydd Swyddogion yn cydymffurfio â Chod Ymddygiad y Swyddogion a'r Protocol ar Gysylltiadau Swyddogion / Aelodau a nodir yn Adrannau [] y Cyfansoddiad hwn.

11.5.3 Cyflogaeth. Bydd recriwtio, dewis a diswyddo Swyddogion yn cydymffurfio â Rheolau Gweithdrefn Cyflogi Swyddogion

11.5. Polisi Cydnabyddiaeth Ariannol ar gyfer Prif Swyddogion. Bydd y CBC yn pennu lefel ac unrhyw newid yn lefel y gydnabyddiaeth ariannol i'r Prif Swyddogion. Diffinnir y gydnabyddiaeth ariannol yn unol ag Adran 43(3) Deddf Lleoliaeth 2011.